

технічних закладів інформаційних технологій, які розвивають інтелектуальні, творчі здібності учнів, їх вміння самостійно здобувати нові знання.

Ключові слова: електронні засоби навчання, інтеграція знань, технологія, інформаційність професійно-технічної освіти.

Герлянд Т. Н. Интегрированный подход к использованию информационных технологий в процессе общеобразовательной подготовки заведений профессионально-технического образования

В статье рассматриваются основные аспекты интегрированного подхода по внедрению в процесс общеобразовательной подготовки профессионально-технических учебных заведений информационных технологий, которые развивают интеллектуальные, творческие способности учащихся, их умение самостоятельно приобретать новые знания.

Ключевые слова: электронные средства обучения, интеграция знаний, технология, информационность профессионально-технического образования.

Gerlyand T. An Integrated Approach To Use Of Information Technologies In The Educational Training Of Vocational Education

The article discusses main aspects of the implementation of an integrated approach to process of general education vocational information technologies that develop intellectual and creative abilities of students, their ability to independently acquire new knowledge.

Key words: electronic means of trained, integration knowledge, technology, information vocational education.

Стаття надійшла до редакції 12.09.2013 р.

Прийнято до друку 27.09.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Панченко Л. Ф.

УДК 378.015.31:316.77-047.22

Л. І. Дідух

**ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З
НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ**

Постановка проблеми. Нові соціально-економічні умови: глобалізація ринку, перехід суспільства в єдиний освітній простір та ін. висувають певні вимоги до професійної підготовки фахівців, які повинні мати достатньо високий рівень професійної і соціально-культурної

самореалізації, що забезпечують здатність соціальної адаптації фахівців у процесі виконання професійних задач.

Особливого значення набуває формування комунікативної компетенції майбутніх фахівців Державної служби України з надзвичайних ситуацій (НС). Як свідчать дослідження багатьох вчених, розв'язання зазначених проблем неможливо досягнути традиційними способами. Одним із шляхів розв'язання цієї проблеми є формування комунікативної компетенції студентів.

Розв'язок проблеми формування комунікативної компетенції фахівців відповідає ціннісним орієнтирам сучасного суспільства. Тому формування комунікативної компетенції майбутніх фахівців Державної служби України з НС є нині актуальним.

Аналіз попередніх досліджень. Одним із основних підходів до формування сучасних освітніх програм є компетентнісний підхід, де під компетенціями розуміється сукупність знань, умінь і навичок, здатність застосовувати їх у конкретних умовах життєдіяльності. З точки зору діяльнісної основи компетентнісного підходу є зрозумілим, що поняття компетенції дещо ширше, ніж традиційне розуміння знань і умінь [1, с. 181].

Різні вчені по-різному трактують поняття «компетентність» і «компетенції». Наведемо визначення цих понять за А. Хуторським [4, с. 115], яких будемо дотримуватись в наших дослідженнях.

Компетентність – володіння відповідною компетенцією, сукупність особистісних якостей учня, зумовлених досвідом його діяльності в певній соціальній та особистіно значимій сфері.

Компетенція – соціальна вимога (норма) до освітньої підготовки учня, необхідної для його якісної продуктивної діяльності в певній сфері.

Комунікативні компетенції відносяться до ключових компетенцій і передбачають знання мов, способів взаємодії з оточуючими людьми, віддаленими людьми, подіями; навички роботи в групі, колективі.

Результатом набуття компетенції є компетентність, що на відміну від компетенції передбачає особистісну характеристику, ставлення до предмету діяльності [2, с. 409].

Таким чином, компетенція – це набір можливостей, здібностей, знань, умінь і навичок у певній галузі, а компетентність – рівень володіння цим потенціалом, характеристика самого суб'єкта, що показує рівень володіння компетенціями.

Нині питанням формування комунікативної компетенції майбутніх фахівців, їхнього ділового спілкування присвячені дослідження вчених різних галузі науки: філософії (М. Бахтін, Р. Барт, І. Зязюн, М. Качан, Ю. Кристева, В. Соколова та ін.); методології (П. Блонський, Є. Бондаревська, Ф. Гоноболін, Н. Кузьміна, В. Сластьонін та ін.); психології (Б. Ананєва, М. Анчайла, Р. Ульрих); педагогіки (Ю. Варданян, В. Грехнева, А. Деркач, В. Кан-Калик, А. Маркова, В.

Соколова та ін.).

Дослідження свідчать, що в теоретичних і практичних аспектах проблема формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців державної служби з НС ще розроблена недостатньо і є нині актуальною.

Мета статті полягає у розгляді проблеми формування комунікативної компетенції майбутніх фахівців державної служби з НС у процесі вивчення мов у ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. Побудова навчального процесу на компетентнісній основі сприяє реалізації професійної спрямованості навчального процесу, результатом якого буде формування в майбутніх фахівців здатності і готовності вирішувати комунікативні завдання в сфері професійної діяльності, володіти стратегіями та тактиками реалізації професійного спілкування.

Ділове спілкування фахівців Державної служби України з НС принципово не відрізняється від будь-якого іншого виду ділового спілкування, в якому мають місце комунікативні, перцептивні, інтерактивні сторони процесу спілкування.

Враховуючи специфіку діяльності працівників Державної служби України з НС та вимоги до них, в яких виявляються та реалізуються закономірності ділового спілкування, також специфічні.

Так, під час інформаційного обміну (комунікативне ділове спілкування) особливої значимості набуває дотримання принципів і правил узгодження комунікативної взаємодії, комунікативного етикету, тобто комунікативної компетенції фахівця Державної служби України з НС. Також комунікативна компетенція передбачає дотримання взаємоповаги, вміння спілкуватися, говорити та вислуховувати інших.

Під час цього процесу необхідно дотримуватися і враховувати: необхідність і достатність інформації, говорити необхідно відповідно до ситуації; якість інформації: відповідність сказаного істині; в процесі спілкування необхідно не відволікатися від теми, говорити чітко і по суті справи.

Під час спілкування необхідно залучати невербальні засоби, особливо в надзвичайних ситуаціях підкреслимо значимість жестикуляції.

З метою ефективного слухання рекомендують дотримуватися виконання двох складових:

– фаза коментування, коли слухач є тим, хто говорить, при цьому висловлюється критика, невдоволення, згода, схвалення, надання поради;

– фаза підтримки, що включає жестикуляцію, короткі репліки, емоційний супровід, навідні запитання.

Чільне місце в правилах етикету спілкування має порядок звернення, представлення, вибір звернення та ін. Важливим для фахівців Державної служби України з НС є манера триматися в процесі ділового

спілкування, їхня авторитетність, рівень спілкування і професійна культура, наявність лідерських якостей та ін.

Актуальним в ефективності спілкування є зворотній зв'язок. У процесі реалізації зворотного зв'язку між керівником і підлеглим необхідно дотримуватись наступних правил:

– зосереджувати увагу не на вчинках із далекого минулого, а на сучасних;

– обирати місце і час передавання інформації.

Для реалізації зворотного зв'язку від підлеглого до керівника необхідно дотримуватись таких правил: уважно слухати керівника, докладаючи зусиль для порозуміння; чітко передавати інформацію.

Дотримання розглянутих принципів і правил у процесі ділового спілкування фахівців Державної служби України з НС дасть можливість підвищити якість та ефективність результатів спілкування.

Враховуючи той факт, що ділове спілкування – це процес мовленнєвої взаємодії людей, в якій відбувається обмін діяльністю, інформацією і досвідом з метою досягнення певних результатів, важливим є правильність побудови мови.

Також важливим у спілкуванні в надзвичайних ситуаціях є стислість, що вимагає особливості подачі повідомлень.

Використання в ділових ситуаціях багатослівності призводить до нечіткості, невизначеності представлень ситуацій, а це, в свою чергу, до втрати достовірності та якості інформативності, що в надзвичайних ситуаціях є важливим і в більшості пов'язане з життям людей.

Аналізуючи використання іншомовної лексики, бажано уникнути повторів. Наприклад, «форсування налагодження електропостачання прискореними темпами» («форсування» вже означає «вести прискореними темпами»).

До стилістичних форм багатослів'я можна віднести зловживання канцеляризмом, що призводить до засмічення мови ділових людей і надає казенного відтінку. Наприклад, «перехідні кільця в цьому вузлі слугують ізоляцією» або «подача напруги здійснюється за допомогою двохполюсного контактора».

Актуальним для майбутніх працівників Державної служби України з НС є вивчення ділового мовлення, професійної української та іноземних мов.

Ліквідування наслідків різноманітних катастроф та інших НС є значно легшим, коли підтримується постійний і доступний радіозв'язок, що забезпечує оперативний обмін інформацією, прийняття оперативних рішень та запобігання тяжких наслідків.

Однією з умов успішної професійної діяльності є володіння іншомовною професійною компетентністю. В цілому, професійна компетентність працівників Державної служби України з НС містить як теоретичні, так і практичні знання і навички в конкретній предметній ситуації. Необхідно врахувати, що професійне спілкування можливо

тільки серед осіб, що володіють загальним обсягом знань: технічних, природничих, гуманітарних. Однак цього недостатньо для успішної реалізації комунікації. Сучасна професійна діяльність вимагає розвитку у фахівців не тільки вмінь, пов'язаних з їхньою професійною діяльністю, а й когнітивною компетенцією для усвідомлення базових знань і вмінь іншомовних партнерів у професійній комунікації [4, с. 13].

Здійснення професійної освіти у ВНЗ, як відомо, не зводиться до простого інформаційного насичення майбутніх фахівців. Вона має на меті розвиток особистості, формування професійного світогляду та менталітету майбутнього фахівця, його мотивації до професійної діяльності і здатності оволодівати самостійно новими знаннями. Особливого значення також набуває розвиток іншомовної комунікативної компетенції, що значно підвищує рівень фахівця, його конкурентоспроможність на ринку праці в глобальному суспільстві.

Для прикладу наведемо виконання групового проекту під час вивчення предмету «Ділова іноземна мова» у ВНЗ, що готує фахівців для Державної служби України з НС. Навчання студентів у проектній діяльності за технологією «Веб-квест» дозволяє відпрацьовувати конкретне професійне спілкування між майбутніми фахівцями Державної служби України з НС:

Рис. 1. Веб-сторінка проекту з теми «Professional Communication Improvement of Future Rescuers of State Service of Emergency Situations» («Сутність і значення спілкування у професійній діяльності»).

Використання проектної технології навчання (Веб-квест) сприятиме:

- формуванню усіх видів компетенцій мовленнєвої діяльності (читання, аудіювання, говоріння, писемність), що входять до лінгвістичної компетенції;
- формування загальнокультурних компетенцій;
- формування професійної компетентності засобами іноземних мов на основі моделювання професійно-орієнтованого контенту; формування професійних (базових) компетенцій, що сприятимуть формуванню іншомовної професійної компетенції як складової

професійної компетентності фахівця Державної служби України з НС;
– формування компетенцій, що сприятимуть розвитку навичок до самостійної діяльності;
– формування позитивного ставлення, підвищення мотивації до вивчення мов за рахунок практичного використання одержаних знань, умінь і навичок у майбутній професійній діяльності.

На підставі вищерозглянутого можна зробити **висновок**, що формування комунікативної компетенції майбутніх фахівців Державної служби України з НС у ВНЗ є складовою їхньої професійної компетентності і здійснюється в процесі вивчення мов за професійним спілкуванням. Важливу роль у формуванні комунікативної компетенції відіграє побудова навчального процесу на основі особистісно орієнтованого навчання, в якому використовуються проектні технології, що побудовані на інтеграції знань з різних дисциплін і галузей, самостійній і колективній роботі всіх учасників проекту.

Список використаної літератури

1. Евдокимова М. Г. Система целей изучения иностранных языков в неязыковом ВУЗе в контексте новой парадигмы высшего образования / Евдокимова М. Г. // Проблемы современной лингвистики и лингводидактики : сб. науч. тр. ; под ред. М. Г. Евдокимовой. – М. : МИЕТ, 2008. – С. 11-21. **2. Енциклопедія освіти** / Акад. пед. наук України : [гол. ред. В. Г. Кремень] . – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с. **3. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования** : учеб. пос. для студ. пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров ; под ред. Е. С. Полат. – 2-е изд., стер. – М. : Издательский центр «Академия», 2005. – 272 с. **4. Хуторской А. В.** Современная дидактика : учеб. пособ. / А. В. Хуторской. – 2-е изд., переаб. – М. : Высш. шк., 2007. – 639 с. : ил.

Дідух Л. І Формування комунікативної компетенції майбутніх фахівців державної служби України з надзвичайних ситуацій

У статті розглянуто формування комунікативної компетенції майбутніх фахівців Державної служби України з НС як складової їхньої професійної компетентності на основі побудови навчального процесу у ВНЗ на основі особистісно-орієнтованій організації навчання.

Ключові слова: компетентність, компетенції, комунікативна компетентність, проект, навчання.

Дидух Л. И. Формирование коммуникативной компетенции будущих специалистов государственной службы Украины по чрезвычайным ситуациям

В статье рассматривается формирование коммуникативной компетенции будущих специалистов Государственной службы Украины

с ЧС как составляющей их профессиональной компетентности на основе построения учебного процесса в ВУЗе на основе личностно-ориентированной организации обучения.

Ключевые слова: компетентность, компетенции, коммуникативная компетентность, проект, обучение.

Didukh L. Communicative Competence Formation Of The Future Ukrainian Public Service Experts In Emergencies

The communicative competence formation of the future Ukrainian public service experts in emergencies as a component of their vocational competence on the basis of educational process construction in the institution of higher education on the basis of personally-oriented education organization has been considered in the article.

Key words: competence, competence, communicative competence, project, education.

Стаття надійшла до редакції 08.09.2013 р.

Прийнято до друку 27.09.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Ваховський Л. Ц.

УДК 37.01:007+378

М. Е. Зюков

**ОБУЧЕНИЕ ВЫСШЕЙ МАТЕМАТИКЕ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ
MICROSOFT MATHEMATICS**

Большинство украинских вузов оснащены компьютерами с подключением Интернет, для многих студентов компьютер – бытовой прибор, но преподавание высшей математики чаще всего ведется без использования компьютеров. Одна из причин этого – отсутствие подходящего программного обеспечения, которое: а) бесплатно, б) на украинском или русском языке, в) не требует специального обучения, г) его использование напоминает работу возле доски или в тетради. Ситуация изменилась после появления в 2011 г. программы Microsoft Mathematics 4.0 [1], которая удовлетворяет всем перечисленным выше требованиям.

Литература по данной теме нам не известна. Самыми полезными для изучения MS Mathematics являются серия уроков [2] и краткий обзор [3].

Покажем, что использование MS Mathematics в курсе высшей математики позволяет рассматривать больше традиционных алгоритмов решения задач, решать более реалистичные задачи и повысить наглядность за счет широкого использования графиков. Для этого